

HONVÉD.

Megjelenik e' lap vasárnapot kivéve minden este, féliven. Tartalmát teszik a' főhadivezérség hivatalos közleményei, irányczikkek, bel- és külföldi hírek.

Hirdetmények a' szokott díjért vétetnek fel.

HIVATALOS ROVAT.

Főlhívás

Erdély minden lakosaihoz.

A' magyar hadsereg, mely másod izi bevonulása óta, e' hon területét dühöngve, pusztítva elterjedt ellenségtől szabadítani és így a' törvények iránti tiszteletet, személy 's vagyombeli bátorságot, mely több hónapok óta száműzve volt, helyreállítani a' legvitézebb elszántsággal törekszik, biztos reményt nyújt: miszerint a' nemes törekvést eredménydús jövő fogja koronázni.

Jóllehet a' tábor fővezérének erélyes ügyessége, a' hadseregnek harczias elszántsága és vitézsége elegendő biztosítékot nyújt, miszerint e' hon új veszélynek kitéve nem lesz, mind e' mellett is számítsuk föladásaink közé hadi erőnket minden módon szaporítani, hogy a' véletlen esetekre egy tartalék seregre is támaszkodhassunk.

Ha van egy vidék, melyen Kossuth lap 148-dik számában tervezett vadászcsapatok hatályos eredményre számíthatnak, úgy bizonyára Erdély az. — Ezen rendeletnek 5-ik §-a szerint: az ily mozgó csapatok legalább 4 hónapra kötelesek alakulni, és vállalkozni; akár lovasokból, akár pedig gyalog vadászokból, vagy bár mi nemü gyalog vagy szekeres hadak legyenek, azok minden egy legényre 5 p. ft. foglalót kapnak, fő és altisztei, úgy a' legénység is ugyan azon zsoldot és díjt huzza, melyben a' rendes katonaság részesül.

A' rendelet többi részzeit mindenki Kolozsvár város tanácsházában, hol az aláírási ív is kitéve lesz, megtekintheti. Addig is tehát, míg szabályszerűleg a' csapat vezérént kinevezhetném, ennek alakításával megbizom Ketzeli Istvánt, Csiki Lászlót Bánfi Lászlót, Orbok Ferenczet. Erdélyre nézve még e' csapatnak egy egész különös

elrendeltetési osztályrészt is jut, — és pedig: mi-hent 100 főre alakul, azonnal megkezdji a' hadjárást, czéljául tüzetvén ki az oláhajku nép lefegyverzése, és az elrablott portékák a' hol azok találtathatók, visszaszerzése, — 's egyiknek úgy mint másoknak Kolozsvárra leendő szállítása.

Ezen csapat a' legkeményebb katonai fegyelem alatt fog állani, 's ki rablást vagy bár mely tulajdon elsajátítását, vagy gyújtogatást követne el, akár felebbvalóinak parancsa iránt legkisebb engedelmiséget tanusítana, irgalom nélkül a' rögtön itélőszék által veendi jutalmát.

Azért is eleve figyelmeztetek mindenkit, ki erkölce tisztaságában és becsületességében nem bizik, e' sereghez be ne álljon; mert a' magyar nemzet egyedül feladata, bármi méltatlanságot és polgárias elleni tényt követtek légyen is ellene; hasonló mértékkel vissza nem fizetni, — mert ezt sem historiai nevezetessége, sem világszerte ismeretes becsületes jelleme meg nem engedi. — Feladásunk nem hódítás, — feladásunk kibékítés, és meggyőzni mindenkit arról, hogy e' honnak jövője és mindene az UNIO törvénynek szilárdításában rejlik. —

Kolozsvártt, jan. 6. 1849.

Beöthy Ödön,
k. biztos.

Nem hivatalos rész.

Kolozsvár napjai 1848. novemb. 17-től decemb. 24-ik

II.

Kolozsvár, és merjük állítani, egész Erdély, tisztán monarchicus érzelmü. Nincs ország Európában, mely bár a' multról keserü emlékezetekkel saturálva, a' maga fejedelméhez való hűségét, 's tántoríthatatlan ragaszkodását oly szeplőtelenül megőrizte volna, mint Erdély, 's annak fővárossa Kolozsvár. Kolozsvár mondá ki legelső az anya or-

szággali unio iránti hajlamát. De kimondá egyszersmind, hogy az uniot egyujabb 's erősebb kapcsolatnak tekinti, melyel magát az általa tisztelt dynastiához leköteli. Mint a' nemzet forró kívánatot, 's a' fejedelem saját kívánatot fogadá el az országgyűlés az uniot, mint olyant szentesíté azt maga a' fejedelem. A' megyék a' szentesített törvényben a' fejedelem és az országgyűlés egyesített akaratait tisztelték. Mikor a' bujtogatók által az ártatlan magyarság kiirtására felbőszített hálátlan népfajok felkelése székely rokonink segélyét szükségessé tévé, az agyagfalvi gyűlés innepélyes nyilatkozványban fejezi ki, alkotmányos fejedelme iránti egyenes hűségét; a' törvényes uton alakult kevés számú honvédek soha sem a' dynastia, hanem a' fajunkat gyilkoló 's végkiirtással fenyegető rabló csordák ellenébe emelték fegyvereiket. És merjük állítani, hogy a' legkeservesebb tapasztalás, az erdélyi magyarság ellenében a' fejedelem szent nevében elkövetett legborzasztóbb merények, azon borzasztóan szomorú tragoedia után is, melynek Erdély néző helye volt, 's minek pártját még a' vad nemzetek közt is a' legvadabb századok ideje se mutathatja fel, Erdély és Kolozsvár monarchicus érzelmeit nem változtatta, 's hűsége a' dynastiához nem csökkent.

Lehetetlen volt az ország és város hűségi érzelmeit ignorálni. És mégis erőnek erejével reánk lön a' pártítás büne erőszakolva, 's az ország hűséges és loyalis fővárosát a' cs. k. katonaság a' rabló csordák ezereitől kísérvé, szállotta meg. Miben bizhattunk már, mikor tiszta hűségünkben oly iszonyatosan csalatkoztunk? Gyanus sejtelmek csak hamar valosultak. Az említett innepélyes kötésnek csak azon pontja tartatott meg, mely a' hadi adó fizetését illette. 210 ezer ezüst forint fizetése parancsoltatott a' főhadi kormány által.

A' város katonai kormány alá jutván, egy pár nap csendesen folyt le. Egyes békés polgárok insultussait, fenyegetéseket, az ugy nevezett ministerialis kalapok miatti pofoncsapásokat, a' városban kihívó daczczal fegyveresen sétáló 's lovagló oláh praefectek, tribunusok általi bosszantásokat, a' beszállásolt katonaság fenyegető maga viselete, 's kielégithetlen praetensioi miatti aggodalmokat nem is említvén, csak a' főtények előadására szorítokozom.

Elsőben is a' k. kormányzék törvényszabta köre szenvedett megszorítást. A' katonai előjáróság azt kívánta legerősebb is, hogy a' k. kormányzék a' főhadi kormánytól való függését feltétlenül elismervén, annak magát alá rendelje. A' k. kormányzék írásba tett feleletében nyilvánította, hogy ő felségétől levén ezen legfelső hatósági minőségébe beállítva, mintán ő felsége 's az ország iránti hűségét meg nem sértette a' reáruházott legfelső hatalmáról, ő felsége engedélme 's tudta nél-

kül le nem mondhat. Ezen felelet rettenetesen felbosszantotta a' katonaságot. Az egész kormányzék in corpore a' városi katonai kormány elébe parancsoltatott. Jelen voltak itt minden törstisztek. A' k. kormányzék helyzete fontosságához méltólag erélyesen, férfiasan viselte magát. Személyes bántalmakig menő sértéseket, nemes kitartással türt 's utasított el, szóval: önérzettel, 's kötelessége magasztossága iránti öntudattal lépett fel, 's csak mintán kerekén tudtára adatott, hogy vonakodása esetében rebellisnek fog tekintetni, 's úgy bánanak vele mint rebellios guberniummal 's értesítve lön, hogy a' szomszéd termek, 's az épület udvara fegyveres katonasággal rakatik meg, adta meg magát, nyilatkoztatván, hogy a' nyilt erőszaknak engednie kell ugyan, de a' vele való bánást, 's az egész tényt törvénytelennek tartja. Ezen alárendelt állapot okozta, hogy a' kormányzék legjobb akarat mellett sem segíthetett az ország szerencsétlen sorsán, 's ezernyi szerencsétlenek siralmaít, 's sziv repesztő jajjait vigasztalás nélkül volt kénytelen elhallgatni. Ezen állapoton ő felségének legmagassabb kézírata se volt képes változtatni, mely szerint a' kormányzék régi aktivitásába lépendett volna, sőt szabad volt a' szolga lelkű Sieb. Botének ezen kézirat felett is gnyos glossákat közzélni.

Sérelme volt a' conventionak, hogy a' fegyverek beadása halálos büntetés alatt parancsoltatott. Arra, hogy az a' conventio ellen van, azt felelte Urbán: „conventio hin, conventio her das musz seyn.“ Az álladalmi fegyverek azon része, mely a' kivonuló tábor 's menekvők által el nem vitetett, már a' felszólítás előtt beadatott. De a' beadás minden névvel nevezhető fegyvernemekre kiterjesztetett. Roppant számú — némelyek 4 — 5 ezerre teszik — fegyver adatott be. A' poena peccati utol érte az embereket. Az álladalom felszólítására senkinek sem volt kiadható fegyvere és imé Urbán parancsára néhány ezer fegyver kerül ki. A' régi és újabb korból a' leghíresebb fegyvergyárak, 's világhírű mesterek készítményei. A' fejedelmek korából való drága mivű 's roppant becsű kardok, antik lőfegyverek a' mivészret remekei, sőt még a' táblabirói kor ékei a' czimeres gála kardok is mind Urbán kezeibe kerültek. Fájt az ember lelke, látván anynyi rejtett kincset ilyen uton napfényre kerülni, szekerekre dobatoi; látván miként válogatnak belőlük, mint sajátjokból 'sat. kiknek az éppen nem vala sajátja. A' bűn így büntette meg önmagát. És ha a' legjámborabb magyar a' kormány leghűségesebb emberei kifosztattak fegyvereikből, melyeket zárt fiokokba rejtegettek, bezeg büszkén hordá az oláh Kolozsvár utczáin. Bizony, bizony ti különbség nélkül pusztulást esküdtetek a' szegény magyarnak!

A' lefegyverzést elfogatások követték. A' sze-

mélybátorság iránt tett ígéret is tehát gunynyá változott. Maig se vagyunk tisztában az iránt, hogy mint kezesek, vagy mint politicalai bünt elkövetett egyének vitettek a' szebeni fogságba azon polgártársaink, kik 22-kén éjjel gránátosok által saját házaikban elfogattak. Hitem szerint, ha a' martiusi királyi szó szentesítette nyereseményekhez hő ragaszkodás, politicalai bűn — mert más politicalai bűnek árnyéka se találtatott Kolozsvártt — ugy, igen kevés kivétellel, Kolozsvárnak minden mozgatható polgárát, sőt aszszonyait is a' szebeni kaszárnyákba lehetett volna hurczoltatni. Sokan vannak, kik azt hiszik, hogy ezen elfogatások által a' katonai kormány maga magát compromittálta; mások abban aljas insinuatikat, 's személyes ráncorból indult delatitot látnak inkább, mint politicalai tapintatot. Mert hiszem ha az elfogattak politicalai életét tekintjük, egyet kettőt kivéve, kikre azonban semmi ország vagy felség árulási bünt fogni jó lelkiismerettel nem lehet, többnyire tevéleges szerepet az 1848. év eseményei közt nem is játszottak. Miért fogatott el gr. Kemény Sámuel? Ki házi csendes magánnyában az emberi szeretet szép erényeinek szenteli életét, ki szelid, békés és humanus jellemével a' politicalai harcok színvonalán kívül állva zaj nélkül cselekszi a' jót, melyet lelke sugall, 's fitogatás nélkül imádjja keble istenét. Az elfogatásokat általán fogva, de főleg a' nemes gróf elfogatását a' közindignatio kísérte. Később újból elfogatott Herepei Gergely, Kolozsvár egyik közkedvességű papja, de pár órai rabsága után szerencsés volt szabadon bocsátatni. Szerencsését ártatlanságának is, de leginkább annak köszönheti, hogy egy világos eszű, 's humanus érzelmű kapitány a' savoye dragonyosoktól, Zóller auditor küldetett ügye vizsgálatára, ki inkább engedett istennek 's az igazság szavának, mint az embereknek. Ajánlatára a' fogoly szabadságát az egész város közörömére viszsanyerte. De isten tudja csak, mi sorsot mér Szebenben, oda hurczolt atyánkfainak az ellenünki dühében végletekre vetemedő natio, 's az a' román comitéé, mint az erdélyi mozgalmak 's események egyik tényezője. Vigyázzatok jó szászok! ti forogatói azon pokoli gépnek, melynek a' magyart egybe kellene zuzni, vigyázzatok és imádkozzatok, mert ha Magyarhon számoltató igazságát talán el is kerülnétek, a' civilizált világ ítéletét, mely titeket okvetlen elkárhoztat, el nem kerülhetitek.

Kolozsvár elfoglalása (?) közel esett a' bécsi tragoedia napjaihoz. Tehát a' város ostrom állapotba helyezése, proclamatikok, fegyelmi rendszabályok, rögtönítéleti hirdetések 'sat. a' szerint intéztettek, hogy tudtunk, kívánságunk 's akaratunk ellen győződjünk meg magunk, 's lássa a' világ, hogy Kolozsvár bizony egy rebellis város,

tehát legalább en miniature el kell neki tanulni, 's el kell neki járni azt a' keserves notát, melyre Windischgrätz tanította a' bécsieket. Igy történt aztán, hogy mint a' középkori interdictumok idejében, a' harangozások minden egyházakban betiltattak; a' casinok bezárattak; a' sajtó működése a' hivatalos placatokra szorítottatott; az oskolák katonai laktanyákká 's kórházakká alakították át; 4 — 5 embernek az utcán egymással beszélgetni, találkozni elfogatás terhe alatt tiltatott; minden közlekedés a' város és a' legközelebbi helységek közt megszűnt; a' postai levelezés fenakadt; a' boltok ritkán 's akkor is rebegés közt nyitattak meg; a' házak kapui sok utcákban nappal is zárva tartattak; a' város kebeléből kilépni életveszélyeztetés volt, sőt még az utcákon is csak az járkált, kinek elég nagy májja volt eltűrni a' gunyt, a' lenézést, azon fitymáló csufondáros méregetéseket, melyel a' talpig fegyveresen járó oláh diákokcsák 's czondrás tribunusok, sőt magok némely hetyeke tiszték is a' becsületes magyart megtisztelgették. „Nicht wahr Sie, der Ungar ist ein Hund“ így szólott egy tiszturacs egyik napon egy magos rangú férőhöz. Ehez hasonló megtiszteltetésekben mindennap részesültünk. Kivándorolt testvéreinkről, a' magyar ügyek állásáról ámitó, lelket elkeserítő hazug koholmányokkal tápláltattunk. Egy szóval, Kolozsvár egy nagy tömlöczzé volt átalakítva, 's abban mi a' város békés lakossi a' halálra ítélt rab boldogtalan napjait éltük, öntudatával keserves de méltatlan szenvedéseinknek, 's alig pislogó szikrájával jobb idők reményének. Ilyetén, egymást felváltó aggodalom és remény közt, mivel öltük az idő óriási súlyal reánk nehezkedő unalmait? Elzárva az egész világtól, mit tudtunk a' világról? melyet kevés napok előtt a' hirlapi irodalom szabad mezején ezerféle alakjaiban láttunk magunk előtt? Nagy későn elhatottak hozzánk az ausburgi hirlapok azon számjai, melyek Magyarhon iránti ros indulat kiáltó bizonyosságaival tömvék valának, a' Wiener Zeitung vesző alatt levő lapjai és hogy boldogtalanságunkat még inkább megmérgezzék a' szebeni Bote minden számjai megküldettek Kolozsvárnak. Micsoda kinszenvedés, minő lelki tortura olyan hirlap olvasására leoni kárhoztatva, melynek minden szava egy ármány, minden betűje tördőfés 's undok gyűlölséget lehel a' magyar ellen, olyan lapot olvasni, melynek fáj, hogy Kolozsvár ki nem irtatott gyökerestől, mely boszszus érette, hogy Kolozsvárral nem bannak ugy mint talán Tilly magdeburggal, melynek kolozsvári levelezője, mint mondatik, hatvan egyént jelelt ki Kolozsvárról, kik ha felakasztatnak, az unio azonnal megsemmisül 'sat. Így élték — nem — így tenngették szinte hat héten át Kolozsvár polgárai hitvány napjaikat. Az egyes polgárok házi körében

történt szenvedések 's sérelmek leírásával folián-
tokat lehetne betölteni. Sok van, mit csak érezni,
de szóba foglalni nem lehet.

Torda jan. 9.

Szerkesztő Ur!

Borzasztó eseményt írok — a' vér mint zúgó
fergeteg kereng idegeimben, Enyed, a' lelkes kis
város nincs többé!

Tegnap délután ment be 3 tribun, mint az
onnan az éjjel ide menekültek mondják, 9000
rabló oláh számára szállást rendelni. — A' tábor
östve ment be, 's csak hamar beérkezte után — a'
magyar utca, piac 's mind azon helyek, hol
oláh nem lakott, felgyújtattak.

A' menekültek az égő város lángjai közt több
ezer lövéseket hallottak, — hihetőleg védtelen nők,
aggok és ártatlan gyermekek gyilkoltattak le. —

Isten! sujtó villámodnak nem lehet soká kés-
ni. — E' hálátlan rabló fajnak hiában adsz kegyel-
met, — mert ez, mint a' dermedt kigyó, ha kebe-
ledbe ereszted, meggyilkol. —

Ez emberiséget levetkezett csordát Akszenti
vezérlé; az ilyen oláh diákokak és popákból
lett vezérektől, kiknek az egy vadboszun kívül
sem tudományok, sem magas fogalmok az ország-
láatról nincs, nem is lehet egyebet vandalismus-
nál várni. —

Erdélyben táborozó Sivkovich, Biánki, Tursz-
ki, Károly Ferdinánd sat. katonaság — mégis ily
gaz nép dulásaival meddig fertőzteted neved?

Gedeon tábornok ur! ön magyar rokonai Ma-
gyarországon a' szabadság mellett harcolnak; e'
borzasztóságokat hallva, nem hihetem, hogy kard-
ját a' magyar szabadság ellen fölemelje. —

Pfersmann, ennek neje olasz, a' nyáron lel-
kes férfit volt — ha nem bírja is ő a' magyar
nyelvet — tákorunkban sok idegen ajku van — 's
jövőjét a' nagy lelkű magyar nemzet biztosítja.
Hadják el önök Szebent, e' borzasztóságok bü-
fészkét.

Németh László s. k.

U. I. Ezutáni tudósításaimat a' székelyföldről
veendi ön; adja isten, hogy mi hamarabb.

**Karaffa és Urbán közül, melyik
érdemel dicsőbb koszorút?**

Karaffát a' jézsuiták által a' legsötétebb fan-
atismusban növelt I-só Leopold, az istentelen
Lobkovicz — azon Lobkoviczot értem, ki Zrinyit,
Nádasdit, Frangepánt, ezeket a' magyar politica
's vallás szabadság védhőseit szinte ura akaratán
kivül lenyagakztatá, 's a' ki azt eszközlé, mikép
azon sok fényes kastélyok úrnője Wesselényinő,
egy bécsi rideg hörtönben csupán szalmán heverve
's éhvel haljon meg — mondom Lobkovicz taná-
csára azért küldötte Magyarhonba, hogy a' pro-
testánsokat kiirtsa. Ezen emberszörny nem is mu-
latta el Eperjesen vértörvényszéket alakítani magá-
hoz hasonló 12 tigris indulatu, részint magyarok-

ból is; mert hisz a' magyarok közt nem csak most,
hanem akkor is találtattak pulya lelkűek — német
tagokból. Akkor is, mint most, voltak gonosz
magyarok, 's volt jelesen egy pokoli származású
hölgy Ujhelyi Erzsébet, kit az akkori évkönyvek
Tábori Erzsóknak czímeznek, 's ezek kevés idő
alatt számos áldozatokról gondoskodtak. A' kinyo-
mozás az elfogattakoni kínzással kezdődött, 's bár
mely kicsikort vallomás elég volt a' halálos ítélet-
re. A' fővétel 's akasztás kegyelem volt a' sze-
rencsétleneknek; édesebb élvezetet nyújtott a'
kegyetlen embernek a' karózás, fölnégyelés, kerék-
betörés, mit még azok sem kerülének el, kik a'
kínzás alatt meghaltak, vagy a' gyalázat elkerü-
léséért öngyilkosokká lettek, ha szinte már elte-
metve voltak is, mint gr. Csáki István, gr. Dras-
kovits Miklós 's mások; és nevezetes bűnösökké
lettek Karaffa vélt ellenségei, vagy a' kik dús-
gazdagok voltak. A' kegyetlen ember saját abla-
kai előtt emeltette föl a' vérpadot, 's ezen 30
hohér tette a' szolgálatot, melyen ő szemeit épp
ugy gyönyörködtette, mint a' mult években az
osztrák és muszka császárok által pártolt 's fize-
tett koronás iszony Don Miguel, ki Lisabonban
a' vesztő helylyel szemben álló szobájában tokai
borral rakott asztala mellől, szivarozva nézte reg-
geltől estig, sőt fáklya világánál is, ezrek lenya-
kaztatását. — Így téritették a' királyok mindig, 's
így kívánták boldogítani a' népeket! I-só Leopold
jószívűségére meg kell mindazáltal említeni: miként
ő némely magyarok 's jelesen a' badeni fejedelem
által a' Karaffa iszonyatosságairól értesítetvén,
azon szörnyű ítélszéklet megszüntette; Karaffát
mindazáltal a' magyar várak parancsnokává ma-
gasztalván, 's azon felül az arany gyapjas vitézi
rendével megajándékozván. — Ez volt Karaffa, ki-
nek borzasztó tényei nyomort, kivándorlást 's ak-
kora pusztulást okoztak, miszerint Magyarhonban
Eperjestől Szegedig még egy fát sem lehetet lát-
ni, melynek árnyában a' szegény vándor megpi-
henhetett, hanem a' mezők — mint IV. Béla alatt —
csak dudvakkal, tövissel 's vadakkal valának so-
káig telve.

Urbánnak ennél nagyobb szerep jutott. Reá
egy pokoli tanács, melyet Camarillának neveznek,
V. Ferdinánd által azt bizta, hogy a' szép magyar
nemzetet egészen irtsa ki, miután azt b. Puchner,
kit a' megcsalt magyar nemzet fiának fogadott
minden politikai jogaitól, szabad alkotmányától
megfosztva, a' fekete rabszolgáknál is alább sü-
lyesztette, úgy ítélvén ő nagyméltósága, miként
sokkal dicsőbb leend, ha V. Ferdinánd egy általa
leljasított csorda nép amugy móngolos Khánja,
mint egy eszes, alkotmányosan kormányzott szép,
nemes, hős, szabad nemzet — a' historiában méltán
magasztalt — királya leend.

(Vége követk.)